

جامعه‌شناسی تشیع؛
تعریف، ضرورت‌ها، محدودیت‌ها

معرفی پروژه کتاب‌شناسی جامعه‌شناسی تشیع

باکرامی داشت یاد و نام دوست محقق مان:

یاشار دارالشفاء

چرا کتاب‌شناسی؟

- اولین گام برای شناسایی میدان
- سنجش و ارزیابی کارهای انجام‌گرفته
- استخراج و مقایسه‌ی نظریات و تزه‌های اصلی مورد بحث و گفتگوی محققان حوزه‌ی مطالعاتی
- تحلیل خط سیر مطالعاتی تا اکنون
- شناسایی خلاءهای موجود
- گامی آغازین برای سامان دادن به تحقیقات بعدی گروه مطالعاتی
- آغاز کار کتاب‌شناسی: تابستان ۱۳۹۰

گام نخست: تفکیک آثار موجود

- ▶ کتاب‌ها (منتشرشده به صورت رسمی)
- ▶ کتاب‌های نگارش یافته توسط نویسندگان کشورهای اسلامی و منتشرشده به زبان فارسی
- ▶ کتاب‌های مشتمل بر یک متن واحد
- ▶ کتاب‌های در قالب مجموعه مقالات
- ▶ کتاب‌های نگارش یافته توسط نویسندگان کشورهای غیر اسلامی
- ▶ پایان‌نامه‌ها و رسائل دانشگاهی
- ▶ طرح‌های پژوهشی
- ▶ مقالات

گام دوم: تمرکز بر آثار نویسندگان کشورهای اسلامی

جستجوی مقدماتی و تهیه لیست اولیه آثار:

مجموعاً ۳۰ کتاب که تنها چهار مورد جامعه‌شناختی تشخیص داده شد

وقوف بر انگشت‌شمار بودن آثار نگارش‌یافته با جهت‌گیری جامعه‌شناختی

تعدیل در معیارهای گزینش و سنجش آثار:

آثار با رویکرد جامعه‌شناختی

آثار با رویکرد اجتماعی

توافق بر مجموعه‌ای ملاک و شاخص برای سنجش و ارزیابی آثار

ملاک‌های مشترک برای فاز فعلی

- موضوع اثر، تشیع امامی در ایران یا یکی از مولفه‌های نمود عینی تشیع در جامعه (مناسک، روحانیت، زیارت، هنرها و ...) باشد.
- کتاب‌های نگارش‌یافته توسط نویسندگان کشورهای اسلامی که به زبان فارسی و به شکل رسمی منتشر شده‌اند.
- کتاب به شکل مجموعه مقاله نباشد.
- کتاب به شکل دایره‌المعارف نباشد.
- کلیت اثر در مورد تشیع باشد (تنها یک بخش از اثر به تشیع اختصاص نیافته باشد)
- اثر در مورد تشیع در ایران باشد (تشیع در پاکستان، عربستان، بحرین و ... در این مرحله مدنظر نیست)
- تبصره: در مورد آثار قرون اول شکل‌گیری تشیع، ملاک در مورد ایران بودن بلاموضوع می‌شود.

تعیین ملاک‌هایی برای آثار جامعه‌شناختی

بهره‌مندی حداکثری از ملاک‌های زیر:

نویسنده جامعه‌شناس یا در میدان جامعه‌شناسی واجد مشروعیت باشد.

در اثر، از نظریات و مفاهیم جامعه‌شناختی بهره گرفته شده باشد.

اثر، پژوهشگرانه و روشمند باشد.

حاوی یک نظریه و تز قابل توجه باشد.

تعیین ملاک‌هایی برای آثار با رویکرد اجتماعی

ملاک‌های ایجابی تعیین شده:

حوزه‌ی پژوهش کتاب یکی از زمینه‌های زیر باشد: زیست‌جامعوی

(حیات اجتماعی)؛ زیست اقتصادی؛ زیست سیاسی؛ تاریخ اجتماعی؛

زیست فرهنگی؛ هنر شیعی؛ زنان.

نویسنده تحلیلی اجتماعی از مساله داشته باشد (به کمک متغیرها و

واقعیت‌های اجتماعی به تبیین موضوع پرداخته باشد) ولو اینکه صریحا

از نظریات، مفاهیم و روش‌های جامعه‌شناختی بهره نبرده باشد.

← تعیین ملاک‌هایی برای آثار با رویکرد اجتماعی

→ ملاک‌های سلبی تعیین شده:

→ کتاب سوییچی وقایع‌نگاری و تاریخ‌نگارانه‌ی محض نداشته باشد؛ جنبه‌ی

تحلیلی مشخصی داشته باشد.

→ کتاب جنبه‌ی نظری و اندیشه‌ای محض نداشته باشد و معطوف به زیست

اجتماعی باشد.

→ کتاب جهت‌گیری الهیاتی - کلامی محض نداشته باشد.

→ کتاب جهت‌گیری تجویزی و هنجارین محض نداشته باشد.

گام سوم: تکمیل فهرست اولیه و ارائه به متخصصان

➤ فهرستی متشکل از بیش از ۱۰۰ عنوان کتاب آماده شده و به حدود ۱۵

متخصص جامعه‌شناسی، حوزه‌های علمیه و کتاب‌شناسی ارائه شد تا فهرست

را مورد مطالعه قرار داده و نکات اصلاحی خود را ارائه کنند.

➤ پس از گردآوری نظرات متخصصان فهرست مورد بازبینی قرار گرفت.

گام چهارم: تدقیق فهرست کتابها

- تعیین دامنه جستجوی کتابها برای تکمیل فهرست کتابشناسی:
- کتابخانه ملی به جهت مزیت و دربرگیری حداکثری منابع موجود و اجباری شدن ثبت کتابهای سالهای اخیر (برای صدور مجوز)
- تعیین سال ۱۳۹۱ به عنوان سقف زمانی انتشار رسمی کتاب
- کف زمانی انتشار بر اساس کتابهای فهرست شده در کتابخانه ملی تعیین شد.
- تفکیک حوزههای متصور در جامعه‌شناسی تشیع (جدول بعدی)
- انتخاب مجموعه‌ای از کلیدواژه‌ها متناسب با یکایک حوزه‌ها (جدول بعدی)
- جستجو در کتابخانه ملی بر اساس کلیدواژه‌های مذکور
- تهیه فهرست اولیه‌ای از کتابهای واجد شرایط
- بررسی یکایک کتابهای منتخب به صورت فردی و جمعی
- تعیین جایگاه و قرابت و مرتبط بودن کتابها بر اساس تبادل نظر و همفکری جمعی اعضا و با مبنا قرار دادن معیارهای مورد توافق

حوزه‌های متصور در جامعه‌شناسی تشیع

امامت و عدالت

- ۱. تاریخ اجتماعی تشیع
- ۲. روحانیت و مرجعیت
- ۳. تشیع، سیاست، قدرت
- ۴. مناسک (اعیاد، عزاداری‌ها)
- ۵. ادبیات و هنرهای شیعی
- ۶. انتظار و مهدویت
- ۷. باطنی‌گرایی، عرفان و تصوف
- ۸. زیارت و مکان‌های مذهبی

- حوزه‌ها دارای **هم‌پوشانی**‌هایی هستند و خط مرز غیرقابل عبوری بین آنها وجود ندارد.
- کتاب‌هایی هستند که ممکن است در بیش از یک حوزه بگنجد؛ در انتساب یک کتاب به یک حوزه‌ی خاص، به **جهت‌گیری اصلی و مسلط کتاب** توجه شده است.
- **حوزه‌های دیگری نظیر اخلاق، زنان و ...** نیز می‌توان متصور بود. بنابراین فهرست حوزه‌های مذکور، قابل بازاندیشی و جرح و تعدیل است.

کلیدواژه‌های مورد استفاده برای جستجو

کلیده‌واژه‌ها	پرونده
شیعی، شیعه، تشیع، شیعیان	کلمات عمومی فراحوزه‌ای
اسامی تمامی امامان و اهل بیت در تشیع	امامت و عدالت
جنبش‌های شیعی، قیام‌های شیعی، آل بویه، قاجار، صفویه، صفوی، سادات	۱. تاریخ اجتماعی تشیع
روحانیت، روحانی، مرجعیت، علما، مراجع، طلبه، طلبگی، حوزه، حوزویان، عالمان، تقلید	۲. روحانیت و مرجعیت
دولت و شیعه، قدرت و شیعه	۳. تشیع، سیاست، قدرت
مناسک، اعیاد، عزاداری، اعیاد شیعی، آیین‌های شیعی	۴. مناسک (اعیاد، عزاداری‌ها)
ادبیات شیعی، هنر شیعی، تعزیه، شمایل، صورت‌خوانی، پرده‌خوانی، منقبت‌خوانی، مداحی، شبیه‌خوانی، چاووشی	۵. ادبیات و هنرهای شیعی
غیبت، مهدویت، انتظار	۶. انتظار و مهدویت
تصوف، عرفان، باطنی‌گری، عرفان شیعی، جامعه‌شناسی تصوف	۷. باطنی‌گرایی، عرفان و تصوف
زائر، زیارتنامه، حرم، مسجد، امامزاده، اماکن زیارتی، زیارت، زائر، زیارتگاه، امامزاده، اماکن زیارتی	۸. زیارت و مکان‌های مذهبی

کلیدواژه‌های مورد استفاده برای جستجو

بیش از ۱۰۰ کلیدواژه

دامنه کتاب‌های مورد جستجو: بیش از ۲ میلیون و ۱۶۷ هزار کتاب ثبت شده در کتابخانه ملی

نتایج اولیه‌ی جستجوها: بیش از ۷۰ هزار عنوان کتاب

پس از غربال اولیه به کمک همفکری جمعی و بر اساس معیارهای مورد توافق:

۹۸ عنوان کتاب واجد قرابت زیاد و متوسط با معیارهای مرجح

۱۵۳ عنوان کتاب واجد قرابت کمتر با معیارهای مرجح

توضیح تکمیلی درباره شیوه انجام جستجو

- ▶ برای جستجو از سایت کتابخانه ملی ایران استفاده شده است. نوع جستجو، پیشرفته بوده و فیلدهای جستجو نیز عموماً «عنوان» و «موضوع» بوده‌اند (در پاره‌ای موارد، تمامی فیلدها انتخاب شده‌اند که در [جدول تفصیلی نتایج جستجو](#) مشخص است).
- ▶ در فرم جستجوی پیشرفته، از مقابل فیلد مربوط به «پایگاه»، «همه پایگاه‌ها» (منابع موجود در کتابخانه ملی + کتابشناسی ملی ایران + موجودی قابل امانت) انتخاب شده است.
- ▶ در تمام موارد، ماده‌ی مورد جستجو، «کتاب» بوده است.
- ▶ زمان انجام جستجوها، بهار ۱۳۹۲ بوده است.

صفحه جستجو در وبسایت کتابخانه ملی

صفحه نخست « صفحه اصلی خدمات پیوسته » جستجوی کتابشناسی « جستجو پیشرفته

مرور
چند فیلدی
پیشرفته
ساده

ساختار
جستجو در

<input type="text" value="واژه (ها)"/>	<input type="text" value="تشیع"/>	<input type="text" value="عنوان"/>	<input type="text" value="و"/>
<input type="text" value="واژه (ها)"/>	<input type="text" value=""/>	<input type="text" value="موضوع"/>	<input type="text" value="و"/>
<input type="text" value="واژه (ها)"/>	<input type="text" value=""/>	<input type="text" value="همه موارد"/>	<input type="text" value="و"/>
		<input type="text" value="همه پایگاه ها"/>	پایگاه
		<input type="text" value="کتاب"/>	نوع ماده

جستجو محدود به ... (دارای محدودیت)

جستجو
پاک کن

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

- راهنمای کاربران
- صفحه کلید فارسی
- تماس با ما
- گزارش آماری انواع ماده
- یادآوری مهم:

صفحه کلید را در حالت فارسی قرار دهید. اگر مرورگر شما از امکانات فارسی بهره‌مند نیست، می‌توانید برای تایپ فارسی از صفحه کلید فارسی استفاده نمایید.

کلیه حقوق این سایت محفوظ است. سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
Powered by Pars Azarakhsh

صفحه جستجو در وبسایت کتابخانه ملی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

صفحه نخست « صفحه اصلی خدمات پیوسته « جستجوی کتابشناسی « جستجو پیشرفته « لیست مدارک یافت شده

مورد جستجو: (عنوان(ت:تشیع) (و) (پایگاه:کتاب)

نام پایگاه: سرور مرکزی

تعداد رکوردها: ۵۶۷ از ۲۳۶۰۱۵۶

مرتب سازی برای بیش از 500 رکورد غیر فعال است.

صفحه 1 از 38 مرتب سازی بر اساس مرتب نشده سطح دوم مرتب نشده مرتب سازی

عنوان	پیداور	تاریخ نشر
تشیع علوی و تشیع صفوی		۱۳۹۰
تشیع علوی و تشیع صفوی		۱۳۵۰
تشیع علوی و تشیع صفوی	شریعتی، علی	[۴۱۳۵۲]
تشیع علوی و تشیع صفوی	شریعتی، علی، ۱۳۱۲ - ۱۳۵۶	۱۳۸۲
تشیع علوی و تشیع صفوی	شریعتی، علی	۱۳۷۷
تشیع علوی و تشیع صفوی	شریعتی، علی	۱۳۸۷
تشیع	هالم، هاینتس، ۱۹۴۲- م.	۱۳۸۵
تشیع	هالم، هاینتس	۱۳۸۹
تشیع در ایران	کمیجانی، داود	۱۳۹۱
تاریخ تشیع	مسجد جامعی، زهرا	۱۳۹۲

راهنمای کاربران

صفحه کلید فارسی

تماس با ما

گزارش آماری انواع ماده

یادآوری مهم:

صفحه کلید را در حالت فارسی قرار دهید. اگر مرورگر شما از امکانات فارسی بهره‌مند نیست، می‌توانید برای تایپ فارسی از صفحه کلید فارسی استفاده نمایید.

خروجی کتاب‌شناسی تا مقطع فعلی

تدوین جداول کتاب‌شناسی:

کتاب‌های واجد رویکرد جامعه‌شناختی (۹ عنوان کتاب)

کتاب‌های واجد رویکرد اجتماعی:

«بیشترین قرابت» با معیارهای مرجح (۸ عنوان کتاب)

«قرابت متوسط» با معیارهای مرجح (۸۱ عنوان کتاب)

«قرابت اندک» با معیارهای مرجح (۱۵۳ عنوان کتاب)

جداول نهایی نیست. تا پایان تدوین کتاب‌شناسی، قابل بازبینی و حذف و اضافه است.

کتاب‌ها صرفاً بر اساس معیارهای مرجح ما، طبقه‌بندی شده‌اند و این به معنای ارزش‌گذاری در مورد کتاب‌ها نیست.

عناوین کتاب‌های واجد رویکرد جامعه‌شناختی

رسانه شیعه	
جامعه‌شناسی آیین‌های سوگواری و هیئتهای مذهبی در ایران	محسن حسام مظاهری انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۷
جامعه‌شناسی سیاسی تشیع اثنی‌عشری	اسماعیل نوری علاء ققنوس، ۱۳۵۷
مشروعیت دینی دولت و اقتدار سیاسی دین (بررسی جامعه‌شناختی مناسبات دین و دولت در ایران اسلامی)	علیرضا شجاعی زند مؤسسه‌ی انتشاراتی تبیان، ۱۳۷۸
جامعه‌شناسی قیام امام حسین و مردم کوفه	عمادالدین باقی تهران: نشر نی، ۱۳۷۹
تراژدی کربلا: مطالعه جامعه‌شناختی گفتمان شیعه	ابراهیم حیدری قم: دارالکتاب الاسلامی، ۱۳۸۱
دین و سبک زندگی (مطالعه موردی شرکت‌کنندگان در جلسات مذهبی)	محمدسعید مهدوی‌کنی تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۶
تبیین جامعه‌شناختی مشارکت مردم در مساجد	فریبا شایگان تهران: انتشارات جامعه‌شناسان، ۱۳۸۹
سازمان روحانیت شیعه در عصر رضاشاه	امید بابایی قم: مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۹
بررسی و تحلیل ادبی و جامعه‌شناختی نمادهای دینی در شعر شیعه (قرن اول تا پنجم هجری)	زهره ناعمی تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، ۱۳۹۰

عناوین کتاب‌های واجد رویکرد اجتماعی: «بیشترین قرابت» با معیارهای مرجح

عنوان	نویسنده	ناشر و تاریخ نشر
مشکل اساسی در سازمان روحانیت	مرتضی مطهری	چاپ اول در: «بحثی درباره مرجعیت و روحانیت»، ۱۳۴۱
تشیع علوی و تشیع صفوی	علی شریعتی	حسینیه ارشاد، ۱۳۵۰
تشیع و تصوف تا آغاز سده‌ی دوازدهم هجری	کامل مصطفی شبیبی	امیرکبیر، ۱۳۵۹ (نگارش: ۱۹۶۶ - ۱۳۴۵)
تشیع و مشروطیت در ایران و نقش ایرانیان مقیم عراق	عبدالهادی حائری	امیرکبیر، ۱۳۶۱
تحول گفتمان سیاسی شیعه در ایران	جمیله کدیور	طرح نو، ۱۳۷۸
جامعه مدنی، دولت و نوسازی در ایران معاصر	مسعود کمالی	باز، ۱۳۸۱ (نگارش: ۱۹۹۸ - ۱۳۷۷)
مکتب در فرآیند تکامل (نظری بر تطور مبانی فکری تشیع در سه قرن نخستین)	مدرسی طباطبایی	کویر، ۱۳۸۶ (نگارش: ۱۹۹۳ - ۱۳۷۳)
مقدمه‌ای بر مناسبات دین و دولت در ایران عصر صفوی	هاشم آقاجری	طرح نو، ۱۳۸۹ (نگارش: ۱۳۶۸)

برگزاری جلسات عمومی نقد و بررسی به موازات کتاب‌شناسی

کتاب‌های مورد نقد و بررسی قرار گرفته به صورت عمومی با حضور اساتید حوزه و دانشگاه:

- (۱) جامعه‌شناسی قیام امام حسین و مردم کوفه
- (۲) رسانه شیعه (جامعه‌شناسی آیین‌های سوگواری و هیئتهای مذهبی در ایران)
- (۳) تراژدی کربلا: مطالعه جامعه‌شناختی گفتمان شیعه
- (۴) مکتب در فرآیند تکامل (نظری بر تطور مبانی فکری تشیع در سه قرن نخستین)
- (۵) مقدمه‌ای بر مناسبات دین و دولت در ایران عصر صفوی
- (۶) تشیع و مشروطیت در ایران و نقش ایرانیان مقیم عراق
- (۷) تحول گفتمان سیاسی شیعه در ایران
- (۸) مشکل اساسی در سازمان روحانیت
- (۹) تشیع علوی و تشیع صفوی
- (۱۰) جامعه مدنی، دولت و نوسازی در ایران معاصر

برگزاری ۱۵ جلسه نقد و بررسی درون‌گروهی برای سایر آثار مرتبط
تشکر از «انجمن علمی دانشجویی جامعه‌شناسی» و «بنیاد فرهنگی شریعتی»
به سبب همکاری در برگزاری جلسات نقد و بررسی کتاب‌ها

مراحل بعدی شناسایی آثار

- بررسی کتاب‌های در قالب مجموعه مقالات
- بررسی کتاب‌های نگاشته‌شده توسط نویسندگان کشورهای غیر اسلامی
- بررسی پایان‌نامه‌ها و رسائل دانشگاهی
- بررسی طرح‌های پژوهشی
- تهیه فهرستی از مقالات مرتبط

ادامه‌ی بحث

➤ معرفی یکایک حوزه‌های تفکیک‌شده توسط دوستان

➤ هر یک از دوستان ارائه‌دهنده، به فراخور، یک یا چند حوزه را معرفی خواهند

کرد.

با سپاس از صرف وقت و بذل توجه شما